

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL DIŞ MEKANLARIN AYDINLATILMASI KAPSAMINDA IŞIK
KİRLİLİĞİNİN İRDELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Nazife Tuğçe ONUK**

Anabilim Dalı : Peyzaj Mimarlığı

Programı : Peyzaj Mimarlığı

EKİM 2008

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL DIŞ MEKANLARIN AYDINLATILMASI KAPSAMINDA IŞIK
KİRLİLİĞİNİN İRDELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Nazife Tuğçe ONUK
(502041758)**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 9 Eylül 2008
Tezin Savunulduğu Tarih : 9 Ekim 2008**

**Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Selim VELİOĞLU (İTÜ)
Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI (İTÜ)
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YÜZER (İTÜ)**

EKİM 2008

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmamı yöneten danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Selim Veliolu'na, değerli fikirleriyle bana yol gösteren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Ahmet Cengiz Yıldızcı'ya, bu çalışma esnasında bana maddi ve manevi her türlü yardımda bulunan annem Hülya Onur ve arkadaşım Mustafa Kemal Madanoğlu'na, konu ile ilgili değerli paylaşımlarından dolayı İstanbul Büyükşehir Belediyesi Enerji ve Aydınlatma Müdürlüğündeki çalışanlara ve çok kıymetli kaynaklara ulaşmamda yardımcı olan Araş. Gör. Emre Erkin'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Eylül 2008

Nazife Tuğçe Onuk

Peyzaj Mimarı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMALAR.....	vi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
SEMBOL LİSTESİ.....	xiv
ÖZET.....	xvi
SUMMARY.....	xviii
1. GİRİŞ ve ÇALIŞMANIN AMACI.....	1
2. AYDINLATMA KONUSUNDA KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR.....	3
2.1 Işık.....	3
2.2 Aydınlatma Ve Görsel Algı.....	5
2.2.1 Aydınlığın niceliği.....	5
2.2.2 Aydınlığın niteliği.....	6
2.2.2.1 Işığın rengi.....	6
2.2.2.2. Aydınlık dağılımı.....	7
3. AYDINLATMANIN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	9
4. IŞIK KİRLİLİĞİ.....	17
4.1 Işık Kirliliği Bileşenleri.....	17
4.1.1 Kaçan ışık (gökyüzü parlaklığı).....	17
4.1.2 Kamaşma.....	21
4.1.2.1 Konforsuzluk kamaşması.....	21
4.1.2.2 Yetersizlik kamaşması.....	21
4.1.2.3 Köreltici kamaşma.....	22
4.1.2.4 Aşırı aydınlatma.....	22
4.2 Işık Kirliliğinin Sebepleri.....	24
4.3. Işık Kirliliğinin Etkileri.....	25
4.3.1 Işık kirliliğinin insan üzerindeki etkisi.....	25
4.3.1.1. Kültür yozlaşması.....	25
4.3.1.2. Astronomi üzerindeki etkisi.....	26
4.3.1.3. Bölge sakinleri üzerinde etkisi.....	28
4.3.1.4. Yayalar üzerindeki etkisi.....	28
4.3.1.5. Ulaşım sistemi üzerindeki etkileri.....	29
4.3.2 Işık kirliliğinin doğal yaşam üzerindeki etkisi.....	29
4.3.3 Işık kirliliğinin ekonomi üzerindeki etkisi.....	31
5. KENTSEL DIŞ MEKÂNLARIN AYDINLATMASI.....	33
5.1 İç Aydınlatma.....	34
5.2 Dış Aydınlatma.....	34
5.2.1 Kentsel değer aydınlatması.....	34
5.2.2 Kentsel değer dışı aydınlatma.....	34
5.3 Kentsel Dış Mekân Aydınlatmasının Amaçları.....	35
5.3.1 Güvenlik sağlanması için aydınlatma.....	35
5.3.2 Çevreyi tanımak, yol-yön-yer bulmak için aydınlatma.....	36

5.3.3 Açık hava etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için aydınlatma.....	37
5.3.4 Kent kimliğini oluşturma ve kent güzelleştirme için aydınlatma.....	38
5.4 Kentsel Dış Mekan Aydınlatma Araçları.....	40
5.4.1 Kentsel dış mekanda kullanılan lambalar.....	40
5.4.2 Kentsel dış mekanda kullanılan aydınlatma armatürleri.....	42
5.5 Kentsel Dış Mekânları Aydınlatma Kriterleri.....	45
5.5.1 Düzenlenmiş yaya alanları.....	46
5.5.1.1 Parklar ve rekreasyon alanları.....	46
5.5.1.2 Açık spor sahalarının aydınlatılması.....	67
5.5.2 Bölgelerin aydınlatma ilkeleri.....	68
5.5.2.1. Meydanların aydınlatılması.....	68
5.5.3 Geçiş alanlarını aydınlatma ilkeleri.....	77
5.5.3.1 Yaya yolu aydınlatması.....	77
5.5.3.2 Taşıt yollarının aydınlatılması.....	81
5.5.4 Kentsel dış mekanları çevreleyen kamusal yapıların aydınlatılması.....	85
5.5.4.1 Yapı yakın ve arka çevre planı aydınlık düzeyi ilişkisi.....	86
5.5.5 Dolaylı kent aydınlatması kapsamında reklam öğeleri aydınlatması.....	90
5.5.5.1 Işıklı reklâm öğeleri.....	90
5.5.5.2 Aydınlatılmış reklâm öğeleri.....	91
5.5.5.3 Dolaylı ışık alan reklâm öğeleri.....	91
5.6 Çevreye Duyarlı Aydınlatma.....	93
5.7 Işık Kirliliğine Karşı Aydınlatma Konseptleri.....	97
6. KENTSEL DIŞ MEKANLARIN AYDINLATILMASI KAPSAMINDA	
İŞIK KİRLİLİĞİNİN ÖRNEK ALANLAR ÜZERİNDE İNCELENMESİ....	101
6.1 Taksim Meydanı ve İstiklal Caddesi Aydınlatmasının Işık Kirliliği	
Açısından İncelenmesi.....	101
6.1.1 Taksim meydanı ve İstiklal Caddesi'nin konumu.....	101
6.1.2 Beyoğlu'nun tarihi ve mevcut durumu.....	102
6.1.3 Taksim meydanı ve İstiklal Caddesi'nin ışık kirliliği kapsamında	
değerlendirilmesi.....	108
6.1.3.1 Taksim Meydanı aydınlatmasının ışık kirliliği kapsamında	
değerlendirilmesi.....	108
6.1.3.2 İstiklal Caddesi aydınlatmasının ışık kirliliği kapsamında	
değerlendirilmesi.....	120
6.2 Ulus Parkı Aydınlatmasının Işık Kirliliği Açısından İncelenmesi.....	129
6.2.1 Ulus Parkı konumu ve mevcut durumu.....	129
6.2.2 Ulus Parkı aydınlatma tasarımı.....	131
6.2.3 Ulus Parkı aydınlatma tasarımının kentsel mekânları aydınlatma	
ilkeleri ve ışık kirliliği kapsamında değerlendirilmesi.....	133
7. TÜRKİYE' DE VE DÜNYA'DA İŞIK KİRLİLİĞİ KONUSUNDA	
YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	149
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	169
KAYNAKLAR.....	173
EK-A.....	177
ÖZGEÇMİŞ.....	181

KISALTMALAR

CIE	: Uluslararası Aydınlatma Komisyonu
CEN	: Avrupa Standartları Komisyonu
IDA	: Uluslararası Karanlık Gökyüzü Birliği
AIC	: Kanarya Adaları Astrofizik Enstitüsü
BAA	: İngiliz Astronomi Birliği
CfDS	: Karanlık Gökyüzü İçin Kampanya

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 5.1 : Yapılar ve anıtlar için projektör aydınlıkları.....	45
Çizelge 5.2 : Park içinde yer alan peyzaj öğeleri ve mekanlar için belirlenmiş aydınlık düzeyi kriterleri	49
Çizelge 5.3 : Araç trafiğine uzak yaya dolaşım alanları için önerilen minimum aydınlık düzeyleri	79
Çizelge 5.4 : Farklı yol tipleri için aydınlatma sınıfları.....	82
Çizelge 5.5 : Değişik aydınlatma sınıfları için uygulanacak yol aydınlatması kriterleri	83
Çizelge 5.6 : Yaya alanlarındaki değişik yol tipleri için ortalama aydınlık düzeyi değerleri	84
Çizelge 5.7 : Reklam öğeleri, afişler için önerilen aydınlık düzeyi değerleri	93

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1	: Renklerin ve Işınımın dalgı boyları..... 4
Şekil 3.1	: La Mouthe mağarasında bulunan, döneminde aydınlatma aracı olarak kullanıldığına inanılan oyulmuş taş..... 9
Şekil 3.2	: Osmanlı döneminden kalma evlerin önüne asılan gaz lambası ve fener örnekleri..... 10
Şekil 3.3	: Almanya'nın Dresten kentinden gaz sokak lambası ile aydınlatma örneği..... 12
Şekil 3.4	: Sodyum buharlı lambanın verdiği sarı ışık örneği..... 12
Şekil 3.5	: 1950-2008 yılları arasında kentsel aydınlatma durumu..... 14
Şekil 3.6	: Master plan kapsamında Lyon'da aydınlatılan yapılar..... 15
Şekil 3.7	: Yeni master plan kapsamında aydınlatılan yerler..... 16
Şekil 4.1	: Gök aydınlanması örneği..... 18
Şekil 4.2	: Alan aurası örneği..... 19
Şekil 4.3	: İstanbul üzerinde direk gökyüzüne yönelme ve yansıma sonucu oluşan gök parlaması..... 19
Şekil 4.4	: Batı Asya İçin deniz seviyesinde yapay gece gökyüzü parlaklığı... 20
Şekil 4.5	: Boğaziçi Kampusü; konforsuzluk kamaşmasına bir örnek..... 21
Şekil 4.6	: Köreltici kamaşma..... 22
Şekil 4.7	: Aşırı aydınlatma..... 23
Şekil 4.8	: Yanlış bir armatür uygulamasının sonuçları..... 25
Şekil 4.9	: Işık kirliliğinin etkileri..... 27
Şekil 4.10	: Tubitak Ulusal Gözlemeviden çekilmiş Antalya'nın gece aydınlatma düzeyini gösteren bir fotoğraf..... 27
Şekil 4.11	: İzmir'in gece aydınlatması..... 28
Şekil 4.12	: Şubat 1997 de Türkiye de yerleşim yerlerinde gece parlaklık dağılımı..... 32
Şekil 5.1	: Yaya mekanlarında güvenlik aydınlatması örneği..... 36
Şekil 5.2	: Güvenlik aydınlatması örneği..... 36
Şekil 5.3	: Yer yön bulma ihtiyacı için yapılmış aydınlatma..... 37
Şekil 5.4	: Florida'da gece yönlendirme amaçlı LED'lerle aydınlatılmış araç yolu..... 37
Şekil 5.5	: Mirabilandia Eglence Parkı ışık gösterisi..... 38
Şekil 5.6	: İstanbul Boğaz Köprüsü, 29 Ekim kutlamalar..... 38
Şekil 5.7	: Kent kimliğini oluşturmak için aydınlatma..... 39
Şekil 5.8	: Yatay ışık yayan armatürün yerle olan açısını gösteren çizim..... 43
Şekil 5.9	: Yatay ışık yayan armatürün yerle olan açısını gösteren çizim..... 43
Şekil 5.10	: Yatay ışık yayan armatürün yerle olan açısını gösteren çizim..... 44
Şekil 5.11	: Yukarıdan aşağıya aydınlatma tekniği..... 48
Şekil 5.12	: Yayma etkisi olan aydınlatma tekniği..... 50
Şekil 5.13	: Çapraz aydınlatma tekniği..... 50

Şekil 5.14	: Aşağıdan yukarıya doğru aydınlatma tekniği.....	51
Şekil 5.15	: Ay ışığı aydınlatması tekniği.....	52
Şekil 5.16	: Gölge aydınlatması tekniği.....	53
Şekil 5.17	: Doku aydınlatması tekniği.....	53
Şekil 5.18	: Duvar yıkama tipi aydınlatma tekniği.....	54
Şekil 5.19	: Vurgu Aydınlatması tekniği.....	55
Şekil 5.20	: Ayna etkili aydınlatma tekniği.....	55
Şekil 5.21	: Silüet aydınlatması tekniği.....	56
Şekil 5.22	: Aşağıdan yukarıya doğru renkli ışık ile aydınlatılmış soliter ağaç örneği.....	57
Şekil 5.23	: Işık ve gölge oyunları ile bitki aydınlatılması.....	59
Şekil 5.24	: Suya gelen ışığın su yüzeyinden geri yansıma ve suyun içinde dağılıma durum.....	60
Şekil 5.25	: Havuzun içeriden aydınlatılması.....	61
Şekil 5.26	: Havuzun aydınlatılmadan, çevresindeki yapıların aydınlatılmasıyla oluşan yansımalarla sergilenmesi.....	61
Şekil 5.27	: Su öğelerini yatayda ve dikeyde güçlü aydınlatmalar ile sergilenmesi.....	62
Şekil 5.28	: Çevresinin aydınlatılması ile göletin algılanması.....	62
Şekil 5.29	: Çocuk oyun alanı aydınlatması.....	63
Şekil 5.30	: Oturma alanı aydınlatması.....	64
Şekil 5.31	: Oturma elemanının tasarımı ile bütünleşik bir aydınlatma uygulaması.....	65
Şekil 5.32	: Yer yer gölegeler bırakılarak heykelde 3 boyut etkisinin hissettirilmesi.....	66
Şekil 5.33	: Altın rengi heykelin, sarı renk ışıkla aydınlatılması.....	66
Şekil 5.34	: Sanat eserinin gündüz ve gece görünümü.....	67
Şekil 5.35	: Charleroi Stadyumu'nun aydınlatması.....	68
Şekil 5.36	: Hermitage Saray Meydanı - St.Petersburg.....	69
Şekil 5.37	: St. Peter's Meydanı.....	70
Şekil 5.38	: Sheaf Meydanı, İngiltere.....	71
Şekil 5.39	: Genel meydan aydınlatması, Schillerplatz, Stuttgart.....	73
Şekil 5.40	: San Magno Meydanı, İtalya.....	74
Şekil 5.41	: LED'lerle aydınlatılan oturma elemanları.....	75
Şekil 5.42	: Alttan aydınlatılan fiskiyeler.....	75
Şekil 5.43	: Yapı aydınlatması ile yol aydınlatması.....	76
Şekil 5.44	: Park içinde yaya yolu aydınlatması.....	78
Şekil 5.45	: Düzgün aydınlık düzeyi dağılımına sahip yaya yolu aydınlatması... ..	79
Şekil 5.46	: Yaya ve araç yolu için ayrı aydınlatma armatürü kullanımı.....	80
Şekil 5.47	: Araç ve yol aydınlatma için aynı aydınlatma düzeninin kullanılma durumu.....	81
Şekil 5.48	: Yakın çevrenin ve arka planın karanlık olması durumu.....	86
Şekil 5.49	: Yakın çevrenin ve arka planın karanlık olması durumu.....	87
Şekil 5.50	: Arka planın aydınlık olması durumu.....	87
Şekil 5.51	: Arka planın aydınlık olması durumu.....	88
Şekil 5.52	: Yakın çevrenin aydınlık olması durumu.....	88
Şekil 5.53	: Yakın çevrenin aydınlık olması durumu.....	89
Şekil 5.54	: Yakın çevrenin ve arka planın aydınlık olması durumu.....	89
Şekil 5.55	: Kendinden ışıklı reklam öğesi.....	90
Şekil 5.56	: Aydınlatılmış reklam öğeleri örneği.....	91

Şekil 5.57	: Çevreden gelen ışıklarla aydınlanan reklam panosu örneği.....	92
Şekil 5.58	: Quai Branly Müzesi önündeki aydınlatma tasarımı.....	94
Şekil 5.59	: Los Angeles Kent Müzesi Meydanı aydınlatma tasarımı.....	94
Şekil 5.60	: Işık Kuleleri (Towers Of Light).....	95
Şekil 5.61	: Gerland Park', Lyon, Fransa.....	96
Şekil 5.62	: Garonne Nehri, Toulouse, Fransa.....	97
Şekil 6.1	: Taksim Meydanı ve İstiklal Caddesinin Konumu.....	102
Şekil 6.2	: Taksim meydanının eski halinden bir görünüm.....	104
Şekil 6.3	: İstiklal caddesinin tek yönlü trafiğe açık olduğu dönemden bir görünüm.....	105
Şekil 6.4	: İstiklal Caddesinin bugünkü görünümü.....	106
Şekil 6.5	: İstiklal Caddesindeki önemli yapılar.....	107
Şekil 6.6	: İstiklal Caddesi'ndeki yapıların zengin üsluplarına örnek.....	108
Şekil 6.7	: Taksim Meydanının içerdiği fonksiyonlar.....	109
Şekil 6.8	: Taksim meydanı genel aydınlatma armatürü.....	109
Şekil 6.9	: Meydan çevresindeki yaya yolları aydınlatma armatürü.....	110
Şekil 6.10	: Cumhuriyet Anıtı'nın gündüz görüntüsü.....	111
Şekil 6.11	: Cumhuriyet Anıtı'nın aydınlatmasında kullanılan armatürler.....	111
Şekil 6.12	: Cumhuriyet Anıtı'nın çeşitli yönlerden görünümü.....	112
Şekil 6.13	: Çeşmenin gündüz ve gece görünümü.....	113
Şekil 6.14	: Taksim Maksemi'nin gündüz ve gece görünümü.....	113
Şekil 6.15	: Otobüs duraklarının gece görünümü.....	114
Şekil 6.16	: Metro girişinde ışığın parlamaya sebep olma durumu.....	114
Şekil 6.17	: Meydanı çevreleyen yapıların gece görüntüleri.....	115
Şekil 6.18	: Anıt çevresindeki dükkânlardan dışarıya kaçan ışıklar.....	116
Şekil 6.19	: Işığı her yöne yayılması.....	117
Şekil 6.20	: Armatürlerin kamaşmaya sebep olması.....	117
Şekil 6.21	: Reklam öğelerinin Taksim'in gece görünümüne hakim olma durumu.....	118
Şekil 6.22	: Kamaşmaya neden olan ve ışığı gökyüzüne yönelten aydınlatma... 118	
Şekil 6.23	: İstiklal caddesi genel aydınlatmasında kullanılan kataner sistem.... 121	
Şekil 6.24	: İstiklal Caddesinin aydınlık düzeyi..... 121	
Şekil 6.25	: Sokağın genel görünümüne hakim olan motif işlemleri..... 122	
Şekil 6.26	: Renk kargaşasına sebep olan ışıklı tabela kullanımı..... 122	
Şekil 6.27	: Aydınlık düzeyleri karşılaştırması..... 123	
Şekil 6.28	: Projektörlerin yanlış yönlendirilmesi..... 124	
Şekil 6.29	: Projektörlerin yanlış yönlendirilmesi..... 124	
Şekil 6.30	: Ekranlı lamba ile kontrolsüz ışık saçılması..... 124	
Şekil 6.31	: Kontrolsüz ışık yayılması..... 125	
Şekil 6.32	: Yetersiz bina aydınlatması örneği 126	
Şekil 6.33	: Farklı renk ve dokuda bina aydınlatması örneği..... 126	
Şekil 6.34	: Yanlış bir yapı dış cephe aydınlatması örneği..... 127	
Şekil 6.35	: Mağazaların iç mekan aydınlatması..... 128	
Şekil 6.36	: Ulus Parkı'nın konumu..... 130	
Şekil 6.37	: Ulus parkı 4m'lik mevcut aydınlatma aygıtlarının konumu..... 132	
Şekil 6.38	: Park genel aydınlatmasında kullanılan armatür..... 133	
Şekil 6.39	: Ulus parkının gece manzarası..... 134	
Şekil 6.40	: Bitkiler tarafından sarılan armatürün etkisiz kalması..... 135	
Şekil 6.41	: Ulus Parkı batı girişinin gündüz ve gece görünümü..... 135	
Şekil 6.42	: Batı girişi park levhası gündüz ve gece görünümü..... 136	

Şekil 6.43	: Parkın doğu girişinin gündüz ve gece görünümü.....	136
Şekil 6.44	: Üst kattaki otoparkın gündüz ve gece görünümü.....	137
Şekil 6.45	: Girişteki kafeteryanın güvenlik amacı ile kullandığı spotlar.....	138
Şekil 6.46	: Seyir terasının gündüz görünümü.....	138
Şekil 6.47	: Projektörle yapılan ağaç aydınlatması örneği.....	139
Şekil 6.48	: Restoranın önünde bulunan ağaçların aydınlatılması.....	139
Şekil 6.49	: Restoranın ön tarafında yer alan soliter ağaç aydınlatması.....	140
Şekil 6.50	: Restoranın bahçe sınırını belirleyen bitkilerin aydınlatılması.....	141
Şekil 6.51	: Parkın sınır aydınlatılmasında kullanılan küre armatürler.....	141
Şekil 6.52	: İspanyol merdivenleri aydınlatması.....	142
Şekil 6.53	: Aydınlatma armatürüne yakın olan oturma mekânının gündüz ve gece durumu.....	142
Şekil 6.54	: Aydınlatılmadığı için gece kullanılmayan oturma mekanları.....	142
Şekil 6.55	: Çocuk oyun alanı aydınlatması.....	143
Şekil 6.56	: Göletin gündüz görünümü.....	143
Şekil 6.57	: Göletteki armatür ve kabloların görüntü kirliliğine sebep olma durumu.....	144
Şekil 6.58	: Yapay kayaların gece görünümü.....	144
Şekil 6.59	: Yapay kayaların gündüz görünümü.....	145
Şekil 7.1	: Orta refüjlü ana arterlerde yüksek direklerle uygulanan aydınlatma örneği.....	151
Şekil 7.2	: Farklı lambalarla araç ve yaya yolunun birbirinden ayrılması.....	151
Şekil 7.3	: Vandalizm tehlikesine karşı tercih edilen, lambasını saklayan armatür örneği.....	152
Şekil 7.4	: Kataner sistem ile aydınlatma örneği.....	152
Şekil 7.5	: Yol aydınlatması.....	153
Şekil 7.6	: Bozdoğan Kemeri aydınlatması.....	155
Şekil 7.7	: Şile Feneri ve Şile Kalesi.....	156
Şekil 7.8	: Şile sahili aydınlatma planı.....	157
Şekil 7.9	: Festival alanında kullanılan aydınlatma direkleri.....	159
Şekil 7.10	: Sahil bölgesinin yüksek aydınlatmalar.....	160
Şekil 7.11	: Bariyer tipi aydınlatma.....	160
Şekil 7.12	: Şile Feneri model armatür.....	160
Şekil 7.13	: Mendirek aydınlatması.....	161
Şekil 7.14	: Şile Kalesi aydınlatması.....	162
Şekil 7.15	: Sefaköy Metrobüs Hattı Üst Geçidi.....	164
Şekil A.1	: Geleneksel Işık festivalinden (2007) iki örnek.....	179
Şekil A.2	: Tasarım aşamasında olan Lyon Confluence.....	180

SEMBOL LİSTESİ

- L** : Parlaklık
U_o : Ortalama düzgünlük
U₁ : Boyuna düzgünlük

ÖZET

KENTSEL DIŞ MEKÂNLARIN AYDINLATILMASI KAPSAMINDA IŞIK KİRLİLİĞİNİN İRDELENMESİ

Günümüzde ışık kirliliği, sebepleri ve etkileri sıkça tartiŐılmakta olan sosyal boyutta bir sorun halini almıŐtır. Modernizm döneminden itibaren bilim ve teknolojiadaki geliŐmelere orantılı olarak aydınlatma tekniği de geliŐmiŐ ve beraberinde farklı boyutlarda kent aydınlatması sorunlarını getirmiŐtir. Bugün kentlerimizde yol aydınlatmalarındaki yetersizlikler, dış aydınlatma aygıtlarının yanlış seğimi, ışığın yanlış yönlendirilmesi, aşırı aydınlatma ve amaca uygun olmayan aydınlatma gibi sebeplerden ötürü ışık kirliliği kontrolsüzce büyükmektedir. Doğal dengenin bozulmasının yanında, görsel konforsuzluğa neden olabilmekte, astronomi çalıŐmalarını olumsuz yönde etkilemekte, kısıtlı enerji kaynaklarının israf edilmesine sebep olmakta ve ülke ekonomisine ek yük getirmektedir. Kısıtlı doğal kaynakların tükenmesinin etkilerinin yaŐanmaya baŐlandığı Őu günlerde, enerji israfının minimum düzeye indirilmesinin gerekliliği anlaŐılmaktadır. Bu sebeple yanlış ışık kullanımı sonucu ortaya çıkan ışık kirliliği konusunda öncelikli olarak kamu bilincinin oluŐturulması ve yerel yönetimlerin enerji israfı konusunda yaptırımlar uygulaması gereklilik halini almıŐtır. Birçok ülkede ışık kirliliğinin önüne geçebilmek için yasal düzenlemeler yapılırken, ülkemizde bu konu gündeme henüz taŐınmamıŐtır. Elektrik Dış Aydınlatma Yönetmeliği Taslağı hazırlanmıŐ ancak hala resmi olarak tanınmamıŐtır. Elektrik yönetimi konusunda ülkemizde büyük bir açık bulunmaktadır.

Bu çalıŐmada, ışık kirliliği sebepleri ve etkileri derinlemesine incelenmiŐtir. Doğru kentsel dış mekân aydınlatma ilkeleri anlatılmıŐ ve bu kriterler doğrutusunda örnekler verilmiŐtir. Işık kirliliğine karşı diğer ülkelerin çalıŐmaları ve sorunun önüne geçebilmek için hazırlanmıŐ aydınlatma konseptleri üzerinde durulmuŐtur. Bu bilgiler doğrutusunda Ulus Parkı, Taksim Meydanı ve İstiklal Caddesi genel aydınlatma kuralları ve ışık kirliliği açısından incelenerek, fotoğraflar üzerinden çalışma bölgelerindeki sorunlar tespit edilmiŐ ve çözümlerinde bulunulmuŐtur.

SUMMARY

A STUDY ON LIGHT POLLUTION IN THE CONTEXT OF URBAN LIGHTING

Today light pollution has become a social problem which is being discussed with its causes and effects. By the development of science and technology since modernism, the lighting technique has improved and that caused city lighting problems in different levels. Today, in big cities the problem of light pollution is uncontrollably increasing because of the inefficiency of lighting in streets, wrong directing of the light, excessive lighting, and aimless lighting. And the increase of the problem has led to the degradation of natural life system, sight discomfort, negative effects on the astronomical researches, waste of energy sources and a big burden to the national economy. It is obvious to minimize the energy waste in these days, which the effects of the limited natural sources is being experienced. Firstly common sense must be developed and the local authorities must impose sanctions on light pollution that is caused by the incorrect usage of light. While in most countries local arrangements are being held, in our country the problem has not been put on the agenda yet. Exterior Lighting Electricity Regulations has been drafted but not currently in effect. There is lack of electricity management in our country.

In this study, reasons and effects of light pollution has been deeply researched. Urban lighting principles has been told and according to this examples has been given. Works against light pollution in other countries and the lighting concepts which are developed for solving the problem have been told. In light of the foregoing, Ulus City Park, Taksim Square and İstiklal Street have been analysed in terms of lighting principles and light pollution, the problems have been detected by fotos, and solutions are suggested.

